

Erdély és Bánság kis- és középipar-
sainak hetilapja. — Az Ipartestületek
Szövetsége, az aradi Iparos Unió, az
Ipari Szindikátusok, a Romániai Épít-
törmesterek Szövetsége és a Timisoarai
Vendéglősök és Kávésók Ipartestülete
hivatalos lapja. Egyesülve a timisoarai
„Az Iparos”-sal és a „Fodrász Ujság”-
gal.

„Tiszteld a tisztas
ipart!”

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

Reducerea taxelor per- cepute de Camerele de muncă

Legea pentru reducerea numărului camerelor
profesionale art. 30 alin. penultim, publicată în
Monitorul Oficial No. 99. din 30. Aprilie a. c.
prevede că impozitele și taxele de orice fel ce se
percep actualmente, sub orice titlu, de către Ca-
merele de Muncă, pentru alimentarea veniturilor,
se reduc cu 50 la sută din quantumul lor, dela
punerea în aplicare a acestei legi.

Ministerul de finanțe pune în vedere că în-
teipând dela 1. Mai 1934, cotele adiționale pentru
Camerele de Muncă de 0,30 la sută ce se per-
cepu până în prezent se reduc la 0,15 la sută și
se apează și încasează ca și până în prezent.

Pentru a se evita orice neajunsuri, pe de o par-
te, se va aduce la cunoștință tuturor celor ce rețin,
și varsă aceste adiționale, dispozițiunile noiei legi,
varsă aceste adiționale, dispozițiunile noiei legi,
iar pe de altă parte pentru adiționalele înscrise
în matricole și roluri la veniturile respective, se
vor lua măsuri ca să calculeze cu noua cotă de
0,15 la sută.

Este dela sine înțeles că în ce privește pe-
trecut până la inclusiv luna Aprilie 1934, cota
de impunere este tot cea veche de 0,30 la sută iar
nu de 0,50 la sută cum s'a prevăzut în instruc-
țiunile oficiale privitoare la aplicarea legii pentru uni-
ficarea contribuțiunilor directe și publicată în Mo-
nitorul Oficial No. 80 din 4 Aprilie 1934.

S'au dat instrucțiunile necesare percepțiilor
ca să nu facă dificultăți celor ce se prezintă cu
varsarea adiționalelor pentru camerele de muncă
pe trecut, intrucât unele percepții le pretind a
se calcula cu 0,50 la sută în loc de 0,30 la sută.

KONTARPARADICSOM DICSANMARTINBAN.

Egyik erdélyi lap írja: A diclosanmartini
ipartestület a napokban új tisztikart választott.
Az új vezetőség mint értesülünk, erélyes akciót
és gyűléseket szervez az ipar mindjobban terjedő
rákfénje: a kontárok ellen. Az akciót országossá
akarják kiterjedéltetni.

Különösen az építőiparosok körében nagy az
elégedetlenség és az elkeseredés. A városban öt
diplomás építész van, akiknek a múlt évben sem-
mi munkájuk nem volt. Ezzel ellentétben azonban
építkezés volt bőven.

A SZÉKELY IPAROSSÁG ÉS KERESKEDŐ TARSADALOM A TGMURESI IPAR- KAMARÁERT.

Háromszékmegye kereskedői és iparosai kö-
zött általános elégedetlenséget keltett az a ren-
delet, amellyel a megyét elszakították a tgmuresi
kereskedelmi és iparkamarától. A megyét a bra-
sovi kamarához akarják csatolni, holott az érde-
keltek szerint az ottani különleges viszonyoknak
jobban felel meg a tgmuresi kamara.

A megyei kereskedők szövetsége június 3-ra
Tgsăcuesre tiltakozó nagygyűlést hívott egybe,
amelyen a tgmuresi kamarához való visszacsato-
lásukat kéri a kormánytól. A nagygyűlésre uta-
zóknak a CFR 50 százalékos kedvezményt ad.

Bucuresti után Galati

Néhány szó Samoil Alexandru bucu-
restii országos iparosszövetségéről és az
új mozgalomról, amely Galatiból indult
hódító utra, hogy megszerveze az
ország kézműiparosságát.

Írta: REINHART GYULA.

Azt igazán nem lehet mondani, hogy az ipa-
rosság ne ismerte volna fel a tömörülés és szer-
vezkedés szükségességét. Nem lehet mondani,
hogy a meglevő törvények folytán a kötelező szer-
vezeteln kívül ne akart volna önkéntes társulás
által olyan intézményeket alakítani, amelyek job-
ban megvédik érdekeit és amelyeknek közvetle-
nül is hasznát látja.

Igy alakult meg a kisiparosok bucarestii
egyesülete (Uniunea Micilor Industriasi), amely
már 1921-ben külön törvénnyel privilégiumot ka-
pott a közszállításoknál, hogy

még ötszázalékos árkülönbőség esetén is, más
vállalkozóval szemben az egyesület tagjai

részére itélendő oda a közmunka vagy vállal-
kozás.

Igen jól emlékezünk, hogy ezen az alapon
alakították meg az egyesület fiókjait. Samoil
Alexandru, a fáradhatatlan vezér, bejárta egész
Erdélyt és Bánságot, hogy egyesülete fiókjával
behálózza az egész országot. Kongresszusok és
gyűlések hosszú sorozata mutatja az utat, ame-
lyet az Unio megtett.

Koronája ennek az utnak a kisiparosság
tragédiája, hogy belekényszerítették a mun-
kásbiztosítóba és munkakamarába, hogy a
munkásokkal súlyosztották egy nívóra. És
Samoil ur részére egy — szenátori állás

Az Unió után a Liga

Az elégedetlenség, ami ezek után Samoil ur
egyesülete ellen az iparosság részéről ország-
szerte spontán kitört, a most már sürü egymás-
utánban tartott iparokongresszusok határozatal-
ban nyilvánul meg. Az össziparosság rokonszenve
hol az önálló kézműipari kamara felállításában,
hol az ipartörvény egységesítése mellett csucso-

sodik ki, mint erről előző számában bőszesen
megemlékezett Az Iparos.

Az ellentétek az országos jellegű iparosszö-
vetség megalakulásában robbantak ki. Az új
egyesület „Liga” név alatt működik Galati szé-
khellyel. Működését friss erő és nagy lelkesedés
jellemzi.

Mit követel a galatii liga?

Az Iparos múlt héti számában timisoarai ér-
tesülések alapján az Unio által rendezett nagy-
szabású kongresszus munkájáról és annak ered-
ményeiről számoltunk be. Ez a kongresszus tál-
cán hozta júliusi szállításra az egységes ipartör-
vényt és kézműves kamarát.

Most a galatii Liga nagyszabású mozgalmá-
ról és júniusban megtartandó kongresszusáról kell
beszámolnunk, hogy tisztán és teljes egészében
megismertessük Erdély és Bánság iparosságával
regati iparos testvéreink tevékenységét.

A galatii Liga manifesztumot és programot
adott, amit elküldött az ország minden részébe.

17 pontban sorolja fel a sérelmeket, amelye-
ket orvosolni van hivatva. Azt mondja a mani-
fesztum, hogy 1933. januárjában egy maroknyi
tisztességes ember kötelességtudással és munka-
vágytól eltelve alakította meg a ligát, hogy nyu-
gati magaslatokra emelje a hazai iparosság mai
szinvinonát.

A galatii Liga programjának főbb pontjai a
következők:

1. Az ipari érdekek megvédése.
2. Kézműipari kamarák felállítása.
3. Az ipartörvény módosítása, hogy csak ké-
pesített iparos tizhessen ipart.
4. A Liga képviseltetése államban, megyé-
ben, községekben.
5. A munkásbiztosító törvény módosítása a
teljes autonómia alapján. Az első hét napot ne
a munkaadó fizesse és ne fizesse a munkaadó az

illetékek felét, mint azt eddig tennie kellett.

6. Tiz alkalmazottig ne kelljen fizetni a ta-
noncotthonért járó díjat, mert csak a gyárak ta-
noncait tartják az otthonokban el.

7. Önálló iparosok részére munkaképtelenség
és előregedés esetére segély.

8. A munkásbiztosítási díjak leszállítása.

9. Harc a tisztességtelen verseny ellen, amit
ipariskolák, fegyházak, autonom pénztárak, ez-
redműhelyek, stb. okoznak.

10. Az iparosok adóinak 50 százalékos leszáll-
lítása.

11. Tilalom minden külföldi rendelésre olyan
cikkeknek, amelyek az országban is előállíthatók.

12. Kisipari hitel a Banca Nationala utján
alacsony kamatláb mellett.

13. Az összes, 1934. évi április elseje előtt
kirótt büntetések törlése.

14. A vásárnapi munkaszünetnek a borbélyok
és fodrászok részére történő olyirányu megvál-
tortatása, hogy vasárnapokon és ünnepnapokon
dél egy óráig tarthassanak nyitva.

15. A borotva-pengék 20 lejcs illeték alá es-
zenek és a befolyó összeg a munkanélküliek se-
gélyezése javára számoltassék el.

16. Árlejtéseken csak képesített mesterek ve-
hessenek részt.

17. Készruházati áruk behozatalának teljes
tilalma. Divatkereskedők ne vehessenek fel ren-
deléseket új kalap készítésére, vagy kalap-ja-
vításokra.

Megvonták a Samoil-egyesület eddigi privilégiumát

A fenti hatalmas programmon kívül a Liga május 11-éről keltezett 514. számú átiratában már eredményekről is beszámol. Jelenti, hogy közbenjárására a munkakamarákról szóló törvényben, amelyet a Hivatalos Lap idei április 30-iki száma közöl, a VIII. fejezet tizedik szakaszának utolsó bekezdése

egy monopóliumot szüntet meg és tesz általánossá az ország összes kisiparosai számára.

Az 1921. évi királyi dekrétum úgy intézkedik, hogy azok az iparosok, akik a kisiparosok országos szövetségének (Uniunea Generala a Micilor Industriasi, meseriaşii patroni) röviden a

a Samoil által alapított és vezetett szövetség tagjai közmunkák kiadása alkalmával, ha 5 százalékkal drágábbak voltak is, mint a többi pályázó vállalkozó, megkapják a munkát, illetve a szállítást.

Igen jól tudjuk, hogy a fentiek szerint megkívánt igazolványok kiállítása nem történt mindig igazságos alapon. Egyik iparos kapott, a másik nem kapott ilyen igazolványt s így sokszor érdemtelenül estek el jóra való iparosok egy-egy munkától.

A mostani, új munkatörvény azt mondja:

Azon kedvezmény, amely az 1921. évi törvény által a kisiparosok szövetségének tagjai részére biztosított, most kiterjesztetik a munkakamara által az összes iparosokra, akik képesítéssel bírnak és ezen kamara válassza ki.

Nem kell tehát ezeknek az előnyöknek elnyerése végett kötelezően belépni a Samoil által vezetett egyesületbe.

Juniushan tartják meg a galatli kongresszust.

Bejelenti végül a galatli körlevél, hogy az április 22-én tartott közgyűlés határozata folytán a Liga június havában kongresszust tart a következő programmal:

1. Munkásbiztosítási törvény.
2. A munkaszerződésről és a tanoncokról szóló törvény.
3. A kisiparosok szervezéséről és támogatásáról szóló törvény.
4. A borbélyok és fodrászok vasárnapi munkaszünetének törvénye.
5. A forgalmi adó és az ipar megadóztatása.
6. Kézműipari kamarák felállítása.
7. A munkásbiztosító pénztárak által ez év április elsejéig kirótt összes bírságok törlése.

Ezekhez a programponthoz 37 kérdést magába foglaló kérdőívet is mellékel a Liga, minden oldalról megvilágítva az egyes tárgysorozati

pontokat. Tessék azonban megengedni, nekem is van szívem. Megelégszem azzal, hogy a 17 tárgysorozati pontot és a 7 programponthoz felsoroltam. A 37 pont felsorolásával majd csak akkor fogom szórakoztatni az olvasót, ha módunk lesz a kongresszus eredményes lefolyásáról beszámolni.

Mindezek után a fentiekben azt a megállapítást vonhatjuk le, hogy a Liga és Unio nem egy anyaméhől születtek. Lehet, hogy a külön uta-

A devai kádárgyűlés megtette az első lépést az országos kádárszövetség megteremtése felé

Mit tartalmaz a gyűlés által elfogadott hat pontos memorandum? Bizottságot választottak az országos szervezet megalakításának előkészítésére.

Nagy érdeklődés mellett tartották meg Deván a napokban a hunyadmegyei és alsófehérmegyei kádáriparosok a szakma megmentése érdekében összehívott nagygyűlésüket. A gyűlést azért hívták össze, hogy egyfelől tiltakozzanak az új hordótörvény sérelmes rendelkezései ellen és javaslatot terjesszenek a kormányhoz azok megváltoztatására, másfelől pedig, hogy egy országos szervezet megalapításához megtegyék a szükséges kezdeményező lépéseket.

A gyűlésen a két megye szakmai iparosain kívül megjelentek többen más megyékből is és sokan jelentették be írásban is csatlakozásukat Erdély és Bánság különböző helyeiről a szervezkedési mozgalomhoz.

Garboveanu devai munkakamara elnök nyitotta meg a szakmai gyűlést, amelyen Budoiu orastie iparos fejtette ki azokat a sérelmeket, amelyek az új kádártörvény által keletkeztek.

Többen szóltak hozzá a napirendi kérdésekhez, majd a Fürst Simon devai kádáriparos határozati javaslatot fogadta el a gyűlés. Az elfogadott határozati javaslat a következő pontokat tartalmazza:

1. Állítsák vissza az úrtartalomra vonatkozó-

kon járás, a külön kongresszusok tartása is meghez a maga gyümölcsét. Kétségtelen, hogy az utóbbit az Unio jobban bírja, mert az utolsó négy héten belül már Clujon is és Bucurestiben is tartott kongresszusokat, míg a galatli csak júniusban fogja tartani az idén az első. Nos, lehet, hogy jobban felrázza majd az iparosságot és erősebb hangot ad a két szövetség kettős tevékenysége, mintha csak egy szócsoból fujnánk a keserveket, de az is lehet, hogy egységes állásfoglalás esetén nagyobb eredményre lehetne számítani.

Egy bizonyos: nekünk meg kell nyugodnunk a megváltoztathatatlanban. Szegény ember szándékát boldog Isten bírja.

lag a régi rendszert, hogy minden méretű dongát felhasználhassanak a kádárok a hordók készítéséhez.

2. Töröljék vagy legalább is szállítsák le jelentősen a hitelesítési díjakat.

3. A javításoknál mentesítsék a kádárokat azon kötelezettség alól, hogy ők hitelesítsék a hordókat.

4. A kormány megfelelő vámintézkedéssel tegye lehetővé a készhordók exportálását.

5. A „CAPS” állapítsa meg egységesen a dongárákat és szállítsa le a jelenlegi árakat.

6. A vasut szállítsa le úgy a feldolgozatlan anyag, mint a készhordók szállítási díját.

A határozati javaslatot megküldötték az ország valamennyi munkakamarájának, hogy gyűlés keretében ismertessék azt a körzetükben levő érdekelt iparosokkal, hogy azok is állást foglalhassanak és kifejtessék külön kívánságaikat, hogy azután mint az ország összes kádárainak kívánságát lehessen a határozati javaslatot a kormány elé terjeszteni.

A devai gyűlés többtagú bizottságot küldött ki, hogy az országos kádárszervezet megalakításához megtegye a szükséges előkészületeket.

25-30 százalékkal drágult a hazai posztó

A belföldi posztógyárak — amint ez a kontingentálási rendelet újabb megszorítása után várható volt — megkezdték a posztóárak emelését. Az új téli mintakollekció az árak már 25-30 százalékkal magasabbak a tavalyi áruval szemben.

Az áremelést a nyersanyagok drágulásával indokolják, ezenkívül hivatkoznak az importnehézségekre és a 25 százalékos kompenzációs költségekre, ami szerintük, lehetetlenné teszi az olcsó termelést.

A posztóárak emelkedése kétségtelenül a fogyasztás újabb visszaeséséhez vezet, mert a detallkereskedők joggal tartanak attól, hogy a beszerzési árak is nehezen érik el vevőiknél. Így tehát csökkent fogyasztóképeség mellett is csak az olcsó árukat tudják majd eladni.

Egyelőre még nem bocsátották ki az összes belföldi gyárak téli mintakollekciójukat, de valószínű, hogy a többiek is csatlakoznak azokhoz a gyárakhoz, amelyek már tekintélyes áremeléssel jelzett mintakollekciókat hoztak ki.

Die Arbeitskammerbeiträge wurden auf 0,15 Prozent herabgesetzt

Die Finanzdirektionen erhielten eine Verordnung des Finanzministers wonach die legalen Beiträge, welche die Arbeiter und Angestellten, sowie die Arbeitsgeber an die Arbeitskammer zu leisten haben, von 0,30 auf 0,15 Prozent herabgesetzt wurden. Diese Verfügung ist vom 1. Mai ab gültig. Zu bemerken ist noch, dass einzelne Arbeitskammern bisher auch Beiträge bis 0,50 Prozent entheben wollten, was die obige Verfügung nach sich zog.

DISZKRÉT FIGYELMEZTETÉS.

— A piros arc kegyed szerint is az egészség jele, kedvesem?

— Természetesen, de miért kérdezi?

— Mert akkor a maga bal arca egészségesebb mint a jobb...

Impunerea beneficilor din tombole

Ministerul de finanțe a trimis un ordin circular administratorilor financiari care le face cunoscut că ministerul e informat că în diferite localități și mai ales în orașe, în localurile de petrecere și cafenele se organizează pentru distracția și atracțiunea publicului, diferite tombole — în urma cărora patronii acestor localuri realizează beneficii, cari nu pot fi taxate după legea spectacolelor. Se face cunoscut că, toate aceste beneficii urmează a fi impuse conform dispozițiilor cuprinse în art. 53 paragraful 168 din legea contribuțiilor directe. Pentru a se calcula impozitul respectiv, la aceste câștiguri ocazionale, se va proceda mai întâi la stampilarea biletelor de tombole. Apoi se va totaliza valoarea lor, iar la totalul obținut se va calcula și percepe imediat impozitul, aplicându-se cota de 7 la sută prevăzută de art. 48 alin. 2 din legea contribuțiilor directe, la care se va adăuga și adăunalele prevăzute de tabelă dela art. 1 din legea modificatoare din 4 Aprilie 1934, precum și supra-cota de 3 la sută astfel cum se prevede la art. 10 din aceeași lege.

Az újvonalu butorok legfontosabb dekoratív részét, a jó rajzu

bel- és külföldi furnirt

nagy választékban kaphatja

Dési furnirkereskedésben Arad, Str. Horia 1

Szakszavélemények, lapvélemények, hivatalos nyilatkozatok és ténymegállapítások a timişoari Capitol-mozi beomlott mennyezete ügyében

E hó 11-én, szombaton éjjel hatalmas robajjal beomlott a timişoari Capitol mozgósínház előadási termének egész tetőzete. Nem siettünk a bányászati építési paragraf erről a szomorú eseményről tudósítást közölni. Az Iparos elősorban szaklap, márpedig abba még hosszú hetek telnek, a míg a szomorú esemény okainak szakszerű és objektív megállapításait közölni módunkban lesz. Addig sem árt azonban, ha alábbiakban minden kommentár nélkül közöljük, hogy mit írtak a lapok a timişoari középület beomlásáról.

„Szemtanuk adatai szerint a szerencsétlenség negyedtízankettőkor történt, az előadás vége felé, amelyet — szerencsére — nem a fedett teremben, hanem a nyári helyiségben tartottak meg. A falban és a tetőzetben már napok óta ijesztő repedések mutatkoztak, hogy a mozi igazgatósága beakasztotta az előadásokat a teremben.

Ha ezt az elővigyázatosságot elmulasztják, Timişoarát olyan szerencsétlenség éri, amelynek áldozatai számban vetekednek, sőt felülmutatnak volna a franciaországi lagnyi vasúti szerencsétlenség, vagy a neukircheneri robbanás áldozatait is...

„A tetőzetet különben 1932-ben, az építkezés során újra tervezték, azaz átalakították. Kézenfekvő feltevés, hogy ekkoriban takarékoságból, vagy ki tudja mi okból elhívták a dolgot.”

„Székely László, a nemrégiben elhunyt nagynevű városi építész, aki a Bánság fővárosának annyi középületét tervezte, tavaly 20 oldalas szakszerű fejtegetést nyújtott be a városhoz a mozi átépítéséről. Most talán elveszik valamelyik írtárból, ahol eddig dohosodott”.

Egyik timişoari lap munkatársa a helyszínen beszélgetést folytatott a timişoari műegyetem országos hírtípi építési szakértőjével, Vlad Victor tanárral, aki többek között a következőket jelentette ki:

— A Capitol-mozi ügyének körülményeit nem ismerem, mivel a dosszié még nem került a kezembe. Timişoara város 15 év óta nem vette tudomásul azt, hogy itt egy műegyetem működik és a műegyetemtől soha építkezési ügyben szakszavéleményt nem kért. Tudom, hogy a legkülönbözőbb szakértőket gyűjtötték egybe, midőn a mozi épült. Nevezetesen eltekintve attól, hogy Marcu Duiliu tervezte a mozi, Steiner vállalkozó az eredeti tervben szereplő vastraverzek helyett — valószínűleg takarékosági szempontokra hivatkozva — fagerendákat ajánlott. Annak idején, a vállalkozó minden erővel keresztülhajtotta a mozi fagerendázatát, dacára annak, hogy szakszavélemények szerint egy évnél tovább nem tarthatott a fagerendázat.

— Ami magát a katasztrófát illeti, annak bekövetkezése előrelátható volt. A fagerendázat jelzi a veszélyt; hasat kap, ereszkedik és hangot ad, mielőtt beomlik. Legalább három nappal a ledőlés előtt észre lehet venni a veszélyt.

— Kié a felelősség? Ezt meg kell állapítani. Viszont a szerződést is meg kell tüzetesen vizsgálni, vajjon mennyi időre terjedő garanciát vállalt az építési vállalkozó. Ami végeredményben magát a katasztrófát illeti, szerény véleményem szerint szomorú szenzációja lett volna a városnak, ha előadás közben mondja fel a tető a szolgálatot.

A beomlás technikai okairól Suciu Adrian timişoari városi főmérnök, a beomlott mozi egyik

hivatalos ellenőrző szakértője a következő nyilatkozatot tette:

— A Capitol tetőzetének beomlását a pénteki és szombati vihar okozta. Ugyanis megmozdult a rácsstartó egyik része és ennek következtében a mennyezet meglazult. A vihar azután a lazult részt még jobban meglazította.

— A városi főmérnöki hivatalnak az volt a véleménye, hogy az egész tetőzetet le kell bontani, amitől azért álltunk el, mert a tetőzetet még nem vettük át és így ahhoz a megoldáshoz folyamodtunk, hogy a Capitolt lezártuk.

Pop Jenő dr. főügyész a Capitol-mozi ügyéről a következő nyilatkozatot tette:

— Megdöbbenéssel vegyes felháborodással értesültem a szerencsétlenségről. Timişoara város panaszával fordult hozzám, amelyben megkért, hogy vizsgáljam ki, vajon nincs-e az ügy hátterében bűnügyi szankciókat kivánó alap, vagy egyéb, az ügyészség hatáskörébe tartozó elem.

— A panasz nem konkretizált és nem beszél személyekről, illetve személyek mulasztásairól. Azonnal intézkedtem és Anatasescu ügyész, Chiovszky dr. vizsgálóbíró, valamint Rafiroiu aradi műépítészből álló bizottság ma megjelent a helyszínen, ahol a legtüzetesebb vizsgálatnak vetnek alá mindent. Magam is mozilátogató vagyok és így minden alkalommal — több százezer polgártársammal egyetemben — életveszedelemben voltam. Legyenek meggyőződve, hogy az ügyészség a legmesszebbmenően fogja képviselni az igazságot.

Kivülről csak a tető bádorgorításának összevissza való görbülése mutatja, hogy valami nincsen rendjén. Belülről azonban a Capitol-mozi — amelyről büszkeséggel hirdettük, hogy az ország legszebb moziája, — romokban hever. Bemenni nem lehet, mert az ajtókat hatóságilag lezárták. De a második emeleti vetítőkamrába szabad az út. Onnan keltni a nézőtérre. A széksorokat, amelyek összetörve hevernek, törmelékek és por borítja. Semmi ép részt nem látni a mozi helyiségében.

A katasztrófa voltaképpen nem következett be váratlanul, mert már a Capitoltól keletkezése óta kísértett. Benna volt a rossz szerkezet eredeti bűne ebben az épületben. Annak idején pályázatot írt ki a város az új mozi. A pályadíjat bíráló bizottság — Suciu Adrian főmérnök, Popovici, jelenleg carasi főmérnök, Crismariu Octavian dr. és Schmitz Ferenc dr. az akkori városi állandó választmányi tagok — Duiliu Marcu fővárosi építésznek szavazták meg. A bizottság elnöke egy fővárosi építész volt, Duiliu Marcu tervét három szavazattal kettő ellenében fogadták el. Az egyik ellenző szavazatot Popovici mérnök adta le, aki későbbi emlékiratában is kifejtette a maga álláspontját.

A Duiliu-terv elfogadása után pályázatot írtak ki a terv kivételére. Több pályázó közül Steiner József aradi mérnök vállalkozása kapta meg a megbízást. Steiner ajánlata három millióval volt olcsóbb a többi ajánlatnál. Örvendtek ennek a három milliós megtakarításnak és nem tűnt fel senkinek, hogy miképpen lehetséges az ilyen nagy eltérés a különböző ajánlattevők között.

Steiner megkezdte a munkát, Mikor a mozi falai állottak és neki kellett volna látni, hogy megcsinálja a mennyezetet és tetőt, Steiner azt

ajánlotta, hogy változtassanak az eredeti terven. Az eredeti terv ugyanis az volt, hogy a mennyezetet és a tetőszerkezetet vasbetonból kell csinálni. A munka elnyerése érdekében beadott pályázatában Steiner ezt figyelembe is vette. Mikor azonban kivételre került volna a sor, egyszerre aggodalmi voltak. Azt hangzott, hogy a falak nem bírnák ki a vasbetont és azért jobb, ha a szerkezet fából lesz, amely alá rabitz-mennyezetet húznak. Módosító ajánlatát azzal igyekezett tetszősebbé tenni, hogy kilátásba helyezte: itt újabb fél millió lejes megtakarítás érhető el. Sikertől neki ezt a módosított tervet a fővárosban a legfelsőbb műszaki tanácsnál is, amelynek egyik tagja maga Duiliu Marcu lesz. Így aztán fából való tetőszerkezet került a Capitol falaira. Mikor a tetőszerkezet már állott, a szakértők borzalommal látták, hogy ez óriási műszaki hiba és előre megjósolták, hogy ebből baj lesz.

Az előzetes bírói szemlét a város kérte. Az erre vonatkozó átiratban a város kérte a bíróságot, indítson vizsgálatot a következők megállapítására:

Mi az oka annak, hogy a Capitol-mozi épületén sérülések és elváltozások következtek?

Ezeket a sérüléseket és elváltozásokat a rosszul választott anyag okozta?

Lehet-e a sérüléseket és elváltozásokat kiküszöbölni anélkül, hogy az épület szilárdsága szenvedne emiatt?

Mit kell kijavítani és mennyibe fog ez kerülni?

Kik terhel a felelősség?

Szerdán, május 16-án délután az ideiglenes bizottság újabb ülést tartott és azon a kiküldött bizottság nevében Coman Agoston városi intézmény-bizottsági elnök számolt be azokról a megállapításokról, amiket a bizottság az iratsomó áttanulmányozása közben tett. Coman Agoston közölte, hogy a bizottsági tagok egyhangú véleménye szerint a bűnügynek előjelei feltétlenül fennforognak Steiner József építész, Marcu Duiliu tervező, Horsea Cornel volt városi főmérnök és Suciu Adrian jelenlegi városi főmérnökkel szemben.

— Javasoljuk ezek alapján — mondotta Coman Agoston, hogy a városi ideiglenes bizottság a fentemlített négy férfi ellen bűnvádi eljárás megindítását és vagyonyukra a bűnügyi zárlat elrendelését kérje és tekintettel arra, hogy Suciu Adrian városi főmérnök közhivatalnok, függeszték fel és indítsák meg ellene a fegyelmi vizsgálatot.

Popovici Cornel építészmérnök, aki annak idején szintén tagja volt a mozi-tervet felülvizsgáló bizottságnak, szintén nyilatkozott.

A Capitol-mozira beérkezett tervrajzokat felülvizsgáló bizottságban — mondja Popoviciu — szintén résztvettem, mint a timişoari főpolgármester által kinevezett tag. A bíráló bizottság szavazattöbbséggel ítélte oda a pályadíjat Duiliu Marcu bucurestli építésznek, aki hasonlíthatatlánul jobb és megfelelőbb tervet adott be, mint a többi pályázó. Duiliu Marcu mellett szavazott a bizottságnak minden építész és mérnök tagja, míg ellene csak a bizottság két nem műszaki képzettségű tagja szavazott.

— A tervpályázat eredményének azonban semmi köze a mozi mostani bedőléséhez. A terv jó volt és ha azt a tervet teljes egészében kiviteleztek volna, akkor a mozi ma is állana és állana még sok száz évig. Az eredeti terv szerint a mozi feletti mennyezetet is ép úgy vasbetonból készült volna, mint a eokkal bonyolultabb és nehezebb vasbeton-szerkezetű óriási erkély. Az erkély még a rázuhant több tonna súlyú törmelék alatt sem zuhan le, természetesen, hogy a vasbeton-mennyezet terheletlenül, sokkal több biztonságot nyújtott volna.

A város irattárában levő akták bizonyítják, hogy Duiliu Marcutól elvették a művezetés jogát és azáltal az építkezés ellenőrzésének felelősségét. Ezek után már nemcsak a költségvetést változtatták meg a város által kinevezett újabb művezető ténylezők, hanem még a szintén Duiliu Marcu által összeállított kivitelezési és árlejtési feltételeket is, még pedig a város hátrányára, amit annak idején mint a timişoari főügyészség által kine-

vezett hivatalos szakértő, az ügyészségnek a 453-1929. szám alatt beadott szakértői véleményében kimutattam és igazoltam.

Idézet Kabos Armin cikkéből:

„A leszakadt Capitol-mozi mennyezete figyelmet bennünket arra is, hogy egy kissé körülbezzünk a színházban is.”

A Capitol-mozi nem most foglalkoztatja először a bíróságokat. Még 1929-ben történt, amikor a Steiner-cég nyerte el az építkezést, az ügyészséghez névtelen feljelentés érkezett, amely előadta, hogy a Steiner-cég ezt a munkát szabálytalanul, valószínűleg csalás révén kapta meg. Amikor ugyanis a Capitol-mozi munkálataira a pályázatokat kiírták, a pályázatban résztvevő több helybeli vállalkozó is.

A pályázatok felbontásakor kiderült, hogy a Steiner-cég jóval drágább volt, mint a helybeli vállalkozók. A pályázatot akkor nem döntötték el, hanem pórtárlést tartottak, amelyen váratlanul as derült ki, hogy a Steiner-cég egységárai egyszerűen alacsonyabbak voltak a helybeli iparosok árainál. Ebben az ügyben a vizsgálóbíró nyomozást indított és Székely László, a nemrég elhunyt műépítész volt az egyik szakértő. Székely László tizenkilenc gépelt oldalra terjedő véleményében megállapította, hogy a Steiner-cég egységárait valóban kijavították és pedig lefelé. Megjegyezte, hogy szakértői véleménye szerint csak a bírói vizsgálattal összefüggő kérdésekre terjed ki, de a tervek, továbbá költségvetésben felvett és körülrírt mennyiségekre nem vonatkozik. Egyszerűen arra nézve, hogy a tervek jók-e, vagy ha a tervezett szerkezetek akár költség, akár a kiviteli lehetőség szempontjából megfelelők-e, vagy hogy a költségvetés jó-e és hogy abban minden bentfoglaltatás, ami a kivitelhez szükséges, nem nyilatkozik, mivel ez nem képezte az árlejtéssel kapcsolatos bírói eljárás tárgyát.

Székely Lászlónak ez az irata világosan igazolja, hogy nem felel meg a valóságnak egyeseknek az a híresztelése, mintha a mozi terveket jónak találta volna.

Cimponeriu Virgil dr. timisoarai városi főügyész szombaton, május 19-én benyújtotta az ügyészséghez a Steiner József, Marcu Duiliu, Horsea Cornel és Suciu Adrian elleni büntügyi feljelentést a Capitol-mozi ügyében s egyben vagyonnukra a büntügyi zárlat elrendelését kérte. A két aktát a város nevében Coman Agoston városi ideiglenes bizottsági elnök írta alá.

Steiner József még a szombati nap folyamán megjelent Coman Agostonnál és közölte vele, hogy hajlandó saját költségén felépíteni a Capitol-mozi beszakadt tetőzetét.

A város ideiglenes bizottságának elnöke azonban kijelentette, hogy mindaddig, amíg a bíróság ebben az ügyben nem döntött, a kérdés nem időszerű.

A város vezetősége felkérte Jon Jonescu bucarestii műegyetemi tanárt, a kiváló építészeti szakértőt, vizsgálja meg a helyszínen egy a színház, mint a Capitol-mozgó épületét abból a szempontból, nem fenyegeti-e a közönséget újabb veszedelem az esetleges hibás építkezési konstrukció következtében.

A közmunkaügyi minisztérium a maga részéről Petrescu Aurélt, a legfelsőbb technikai tanács tagját küldte ki a Capitol és a színház épületének felülvizsgálatára.

EGY KIS FELREERTÉS.

Leány: — A múlt héten kisebb autószerencsétlenség ért. Meg is sebesültem a bal térdem fölött. Feküdtem is néhány napig, sőt meg is operáltak. Akarja látni, hogy hol?

Fiu (izgatottan): — Hogyne, Ducika, hogyan...

Leány: — Ott szemben... a klinikán..

CHIKAGO.

Brown hat in Chicago ein kleines Spezial-geschäft. Das führt seine Frau. Sein Hauptberuf ist — Raubmörder. Er wird erwischt und zum Tode verurteilt. AmTagederExekution ist an der Geschäftstür folgende Auskündigung angebracht: „Heute wegen Hinrichtung geschlossen!”

Pénzügyminiszteri rendelet a kávéházi tombola után fizetendő adóról és illetékekről

A pénzügyminiszter körrendeletben hívja fel a pénzügyigazgatóságok figyelmét, hogy több városban kávéházakban és szórakozó helyeken a közönség szórakoztatására tombolákat rendeznek, amelyek után a vendéglő tulajdonosok megilletés jövedelemhez jutnak. Ezt a jövedelmet nem lehet a látványossági adóval megadóztatni. A minisztérium elrendeli, hogy a tombolából elért jö-

vedelem az egyenes adóról szóló törvény 53. szakaszának 168. pontja alapján adóztatandó. Ezen célból lebélyegzendők a tombolajegyek és azok összerátéke után számítandó az egyenes adóról szóló törvény 48. szakasza 2. pontjában megállapított 7 százalékos adó, valamint az 1934. évi április 4-én megjelent módosított törvény szerinti pótdíjak és ugyanezen törvényben megállapított 3 százalékos szupracota.

Iparoskongresszust és ipari kiállítást rendezett az ötven éves jimboliai ipartestület

A jimboliai ipartestület és az ipari és kereskedelmi kaszinó most ünnepelte meg fennállásának ötvenedik évfordulóját. Ebből az alkalomból a nagyközségben iparos kongresszus volt, amelyen a Bánságnak ugyiszólván valamennyi számottevő ipartestülete résztvevett. A kereskedelmi és ipari minisztérium képviselőiben Georgescu Constantin államtitkár jelent meg, míg Timisoaráról Faur Livius miniszteri igazgató, Jonescu Gyula dr. szubprefektus és a közigazgatási élet számos ténylezője jelent meg. A vendégeket az állomáson Ciugudeanu Sándor főszolgabíró vezetésével a hatóságok vezetői, valamint a különböző testületek kiküldöttjei üdvözölték. A vendégek azután a jimboliai iparosokkal a templomba vonultak. Ezután megtekintették a volt grófi kastélyban megnyitott ipari kiállítást, amely általános elismerést vívott ki. A kiállítás bejáratánál Jonescu Gyula dr. üdvözölte Georgescu dr. államtitkárt és felhívta

figyelmét a nagyközség iparára és kereskedelmére. A jimboliai ipartestület ezután diszkozyülest tartott, amelyen Vonk Ottó dr. titkár az ipartestület ötven éves történetét ismertette. Délben bankett volt és számos felköszöntő hangzott el. Délután folyt le az iparosok kongresszusa, amelyet Georgescu államtitkár nyitott meg. Veterány Viktor dr. magas színvonalú előadást tartott, amelyben benátóan foglalkozott az iparosok sereimivel. Az előadás egyes pontjaihoz a vidéki ipartestületek képviselői is hozzászóltak. A kongresszus végén Georgescu államtitkár hangoztatta, hogy meggyőződött az ipartestületek szükségességéről, majd kilátásba helyezte a közbenjárását a jánosföldi vasutvonal megnyitása ügyében. Délben sportprogram szórakoztatta a vendégeket, este hangversennyel érték véget a jubileumi ünnepségek.

Visszatér a hosszú hajviselet

Peszl Zsigmond kereskedelmi tanácsos a női hajdivat közeli megváltozásáról.

A divat sem mindenható. Mindenkor a politikai és kulturális események irányítják és egyes nagyobb világnézeti változás megváltoztatja magát a divatot is. A francia forradalom után a nők megváltoztatták ruháikat és hajviseletüket; az estélyi toalettek többet mutattak, mint amennyit az anyák generációja valaha is sejtett.

Hasonlóképpen ahogy megváltozott az erkölcs, ugyanúgy tagadtuk meg tradícióinkat és szokásainkat a világháború után is. Az asszonyok és a férfiak akartak hasonlítani és ugyanúgy szabadon élni, mint a férfiak. A sokat tárgyalt bubifrizura, az orosz diákleány priviligiuma, a komfortot nélkülöző amerikai betegápolónők hajviselete, divat lett. A szocializmus korzaka az egyszerű ruhaviseletet hozta magával és ugyanígy a rövid haját is.

Ezzel a divattal azonban nem tudtak meg-

békélni a divat művészei. Végül is belátták a nők, hogy egy monoton divat nem felel meg szépségüknek, nem erősíti meg hatalmukat. Összehasonlították helyzetüket a régi idők asszonyaival és visszakivánták a régi jó időket, amikor az asszonyokat elkényeztették és amikor a szép nem meglehetősen gondtalanul élhetett. Ez a kívánság teremtette meg a frizura új vonalait, amely nőies és vonzóbbá teszi az arcot. Elsősorban a lányok és a gyermekek növesztik meg a hajukat és fonják azt be újból.

Föltehető tehát, hogy a régi idők szépség-ideáljai visszatérnek és hogy a következő generáció újból a hosszú haját választja divatjaul.

A mai divat hajfonat- és lokni-diadémokat hoz, nőies hajviseletet, mint a rövid haj kiegészítő részét, vagy a növényben lévő haj kedves elrendezése céljából.

A biedermeier Wien legszebb régi kora talán nem tér vissza soha. De a jövő bizonyára mintául veszi majd a szép múltat.

MŰVÉSZI FÉNYKÉPEK

Nagyított képek jutányos áron

NAGY GÉZA műtermében készülnek

Bul. Reg. Maria 8. földsz.

Vas-és fémöntés

Gépműhely

Precíziós szerelmők készítése.

LADISLAU

ASSAEL

LÁSZLÓ

MŰLAKATOSSÁG Arad, Csl. Radnai 35. Gyártom a mezőgazdaság összes gépeit. Kenderfeldolgozó gépek — Malomberendezések saját modelom után készülnek.

Az új lakás szakszerű kényelmessége

Irta: PRUTSCHER OTTÓ tanár

A nagy tömegek megváltozott életviszonyai új feladatok elé állították a lakástervező iparművészetet. Az öt- és hatszobás lakásokról való kényszerű lemondás folytán eltűnik néhány tradicionális fogalom is: a szalón, az ebédlő és a hálószoba. De a változott viszonyok folytán a legjobban sujtott középosztály akar a legkevésbé lemondani kényelméről.

Ez a kívánság hozta magával az új fogalmat: a hálódívanyos lakószobát, fogadó vagy dolgozó szoba-sarkot, a kombinált bútorokat és a falba beépített használati tárgyakat. Nem a különleges kivitelt és érdekes forma a fő már: a bútornak kényelmesnek és a helyiséghez illőnek kell lennie.

A szükségszerűség adja meg a bútor szerkezetét és formáját. Felfedezték a modern lakás szakszerű kényelmét, a berendezés alkalmazkodását az emberhez, aki benne lakik.

Hogy a lakástervező művész igazi otthon teremthesse megbízójának, szükséges, hogy pontosan ismerje munkakörüket, társadalmi ambícióikat, napi elfoglaltságuk beosztását és apró szokásait. Ha minden úgy állrendelkezésünkre, ahogy arra szükségünk van, akkor a két- és háromszobás lakás is kényelmes és lakályos lesz. Sokkal barátságosabb és kényelmesebb, mint a háború előtti ötven év sablonos dísz és reprezentációs lakásai. Ez a kor az építész részére semmiképpen sem volt régi jó időnek nevezhető.

STEFAN STEIGÜBER IST GESTORBEN.

Der unerbittliche Tod hat einen braven und angesehener Bürger von Timisoara dahingerafft. Stefan Steigüber, eine Zierde unserer Gewerbetreibenden, ist plötzlich gestorben. Der Dahlingsgeschichte stand im 53. Lebensjahre. Er entstammte einer alten Timisoaraer Bürgerfamilie und konnte sich auch aller Tugenden der bodenständigen Bürger dieser Stadt rühmen.

Stefan Steigüber war Fleischer und Selcher von Beruf und hat sich durch seine Arbeitsfreude und Tüchtigkeit ein ansehnliches Vermögen erworben. Vor fünf Jahren zog er sich von seinem Gewerbe zurück und lebte als Realitätenbesitzer von seinen Renten. Sein puritaner Charakter und seine Gradlinigkeit, sein loyales und freundliches Wesen führten ihm allenthalben Freunde und Verehrer zu. Er war auch Ehrenpräsident der Fleischer- und Selcherfachgruppe des Gewerbesyndikates und betätigte sich auch als Viehexporteur.

Mit Stefan Steigüber sinkt eine typische Gestalt unserer Stadt und hauptstädtlich der Josefstaedter ehrbaren Bürgerschaft ins Grab. Seine Popularität war sprichwörtlich, sein ganzes Wesen war reiner Menschlichkeit und Gutmütigkeit besetzt.

ÚJ IDEIGLENES BIZOTTSÁG A TIMISOARAI MUNKAKAMARA ELÉN.

A munkügyi miniszter kinevezte a timisoarai munkakamara ideiglenes bizottságának tagjait. Elnöke Vulpe István lett, az iparosokat Novac Traian, Sechei Sándor és Dorn István, a munkásokat Todorescu Vazul, Pirovazky Károly és Călin Pál, a tisztviselőket Montani János, Duckhorn János és Petrovici Aurel képviselik.

KITÜNŐEN SIKERÜLTEK AZ UNIO VAGÓNGYAR PRÓBAHENGERTÉSI KÍSÉRLETEI.

Mint megírtuk, az „Unio” vagongyár fémhengerrelművet üzembe helyezett. Egyelőre még csak a próbahengertések folynak, mert a gyár kizárólag elsőrendű minőségű áruval kíván a piacon megjelenni. Értékeléseink szerint ezek a próbahengertések kitűnően sikerültek. Először a horganylемеzzel fog a gyár kijönni, utána a rézlemezzel is. Vaslemez nem fognak gyártani, mert erre nézve megegyezett a gyár az érdekelt hengerrel.

19.000 lej adótarozásért elárverezték egy devai iparos kétszáz ezer lej értékű gépberendezését

Mihály Jakab devai géplakatos és gépjavító üzeme pár évvel ezelőtt, amikor még volt munka, egy mérnökkel, négy segéddel és három tanulóval dolgozott. A viszonyok romlásával ez az üzem is leromlott. Olyan nagy adóval terheltek meg, melyet képtelen volt kifizetni. A nagy adót évről-évre kirótták rá és nem vették figyelembe, hogy a viszonyok rosszabbodtak, az üzem alig tudja magát fentartani.

A mester már csak azért dolgozott, hogy az adóját fizetni tudja, de amikor minden kereset kevés volt ehhez, elbocsátotta utolsó alkalmazottját is és — beadta az iparendélyét. Ő maga alkalmazásba ment és mint gépész kereste meg a mindennapi kenyerét. Közben tovább törlesztette adóhátralékát, úgy, ahogy tudta. De még mindig maradt fenn az üzem után 19.000 lej adója, amit meg kellett fizetnie.

Az adóhátralék törlesztése nem ment olyan tempóban, ahogy azt az adóhivatal előírta, ezért egy napon lefoglalták teljes üzemi berendezését a gépekkel és szerszámokkal együtt, amely mintegy 200 ezer lej értékét képviselt és kitűzték az árverést, amelyet azonban egy-egy újabb törlesztési befizetéssel mindig el lehetett halasztani.

A napokban meglepetésszerűen újra megjelent a végrehajtó a gépjavítóüzemnél. Ezuttal

azonban mindjárt hozott is magával vevőt az árverés alá kerülő üzemi berendezésre. A mester nem volt otthon. A felesége hiába könyörgött az adóvégrehajtónak, hogy legalább egy nappal halassza el az árverést, amíg a férje vidékről haza érkezik. Az adóvégrehajtó azonban erre nem volt hajlandó. Mihályné hamarjában szerzett valahonnan kétezer lejt és megígérte, hogy másnap még nyolcezer lej értékű adóbont is be fog fizetni az adótarozásra, de a végrehajtó így sem volt hajlandó az árverést elhalasztani. Az ucca végén megszólalt a dob és néhány perc alatt már meg is történt az árverés. A 200 ezer lej értékű üzemi berendezést, a gépi és kézi szerszámokkal együtt megvette a végrehajtó által hozott egyetlen vevő, írd és mondd: 19 ezer lejért!

Az ötvenhét éves iparosember, akinek háromtagu családja van és akit élete munkájának eredményétől akar megfosztani a suba alatti adóárverés, most ügyvéd útján kíséri meg az árverés érvénytelenítését.

Szomorú a dologban az, hogy egy másik iparos, Tatai devai esztergályos adta oda magát ehhez a suba alatti árveréshez, amely egy másik iparost tesz tönkre.

Az árverés érvénytelenítése majdnem biztosra vehető.

0.30 ezrelékről 0.15 ezrelékre szállították le a munkakamarai illetéket

A Monitorul Oficial április 30-án megjelent 99. száma hozza a munkakamarai járulékoknak 50 százalékkal való leszállítását.

A munkakamarai járulékokkal kapcsolatban ugyanis a pénzügyminiszter elrendelte, hogy 1934. május 1-től kezdődőleg a munkakamarák részére fizetendő kvóta 0.30 százalékról 0.15 százalékra szállítsassék le. A befizetés ugyanúgy történik, mint a múltban. Magától értendő azonban, hogy

1934. évi április hó végéig a régi járulékok, vagyis 0.30 százalék számítandó és nem 0.50 százalék, mint a Monitorul Oficial 1934. évi 80. számában megjelent végrehajtási utasítás tévesen megállapította. Ebben az értelemben a miniszterium megfelelő utasításokat küldött a perceptoroknak, hogy ne támasszanak zavarokat ezen pótdó befizetésénél, mint azt egyes perceptciák tették, a mikor 0.30 százalék helyett 0.50 százalék munkakamarai pótdótot követeltek és hajtottak be.

Pénzügyminiszteri intézkedés a számlabélyegekről

Az 1933. február elsejéi törvény értelmében a 2 ezrelékes aránylagos számlaadót láttamozással vagy számlabélyeggel kell leróni. Miután csak 2, 4, 6, 8 és 10 lejes különleges számlabélyegeket bocsátottak ki, a pénzügyminiszter megengedi, hogy az 1000 lejen aluli értéket képviselő számláknál a bélyegzés általános okmánybélyegekkel történjék. Az 1934. április elsejéi törvény elrendeli, hogy a részvénytársaságok másodpéldányos nyugtakönyvből való nyugtakat adjanak ki ezekre megfelelő mennyiségű számlabélyegget tegyenek. Minthogy a bélyegilletékekről szóló törvény 4. szakaszának 20-ik paragrafusa a nyugtakat 3, 7 és 14 lejes bélyegilletékeknek veti alá s mivel a különleges számlabélyegekké ezek az összegek nem róhatók le, a pénzügyminiszter ugyancsak megengedi, hogy az 50 ezer lej értékig terjedő számlákra az általános forgalomban levő okmánybélyegek legyenek ragaszthatók addig is, míg kibocsátják a nyugtak bélyegzéséhez szükséges különleges bélyegeket.

A BUDAPESTI MINTAVASAR MÉRLEGE.

Tizennégy napig volt nyitva a budapesti mintavasar, amelyet 80.000 ember látogatott meg, ezek között több mint 50.000 vidéki és 20.000 idegen volt, akik öt világrészről és harminchét államból érkeztek a vásárra. A külföldi előkelőségek közül meglátogatta a vásárt Hassan bey, a török képviselőház alelnöke, Hendrik herceg, Vilma holland királynő férje, a rampoori navab, Kalkutta és Drezda főpolgármesterei, Esser német birodalmi miniszter, Stockinger osztrák kereskedelmi miniszter és mások. A vásáron igen sok üzletet kötöttek, amelynek értéke eléri a több millió pengőt. A szűcsiparban csehszlovák és német üzletek jöttek létre. A bőripar köréből angol és jugoszláv érdeklődés nyilvánult meg. A külföldi csoportok pavillonjai iránt állandó volt az érdeklődés és a kiállított cikkek iránt nagy kereslet mutatkozott.

BÍRÓ ELŐTT.

— Volt már büntetve?
— Igenis. Tíz év előtt megbüntettek, mert tiltott helyen fürödtem.
— És azóta?
— És azóta nem fürödtem.

Jogesetek a kisipar köréből

Az építési vállalkozó nem felelős a szomszéd épületen előállott kárért, ha az építkezés a telken építő tulajdonos akaratára szerint a városi építkezési szabályrendeletnek megfelelően történt. Az építő, amennyiben az építkező telek-tulajdonossal együtt a szükséges óvszabályokat megtartotta, nem kötelezhető kártérítésre a szomszéd ház tulajdonosával szemben.

Az építendő háztulajdonos lebontatja házát és e helyett új házat óhajtat építtetni. Ebből a célból a városi szabályrendeletnek megfelelőleg úgy a bontás, mint az építendő épület tervét beadja a városi tanácsnak, amely a mérnökhivatal véleményezése után azt jóváhagyja.

Az építőiparos az épület bontását elvégzi. A bontás alatt a szomszéd ház falai megrepedeznek. Az építendő telektulajdonos a ház lebontása után a terveknek megfelelőleg felépítteti új házát, két emelet magas tűzfalal, aminek következtében a szomszéd kisebb házán a repedések, amelyek a bontásnál keletkeztek, kiszélesednek, úgy, hogy a szomszéd ház alapos renoválásra szorul.

A szomszéd telek háztulajdonosa az építendő tulajdonos ellen pert indít, aki viszont perbe fogja az építőiparost.

Az építendő háztulajdonos kéri a kereset elutasítását, mert ő a saját telken építkezett. Tulajdonjoga alapján nem tett mást, mint a tulajdonjogban foglalt jogait gyakorolta. Az építőiparos pedig előadta, hogy ő a városi szabályrendelet alapján bontott és épített. Így ez alapon felelősségre nem vonható, mert csak az építkezési rend és óvszabályok betartása mellett építkezett.

A bíróság elutasította a szomszéd keresetét, mert a repedések a ház lebontásával és újra felépítésével összefüggésben vannak ugyan, de a saját telken mindenki építhet és miután az építőiparos a városi szabályrendelet és a kellő óvintézkedések alapján bontott, illetve épített, felelősséggel nem tartozik.

A szomszéd ház falai a régi és az építő tulajdonát képező ház falaival idők folyamán a téglanyagok eltolódása folytán bizonyos összeköttetésbe kerültek. Ez azonban nem akadályozhatta meg a tulajdonost abban, hogy saját telken a kellő óvszabályok megtartásával építkezessen.

A vállalkozó építész anyagi felelőssége az építkezésénél. Ha a vállalkozó építész a pallérját bízta meg a munka ellenőrzésével és a kárnak mértéke tekintetében nem állapítható meg, hogy ki, milyen részben felelős, a kötelezettség a kárt szenvedett szemben egyetemesen.

Az építkezési vállalkozót nemcsak az építőtől szemben, hanem az általa felvett munkásokkal szemben is terheli a felelősség. Ha tehát bármilyen baleset fordulna elő építkezés közben, a melynek oka az építkezési szabályok pontos betartása, vagy az óvszabályok elmulasztása, úgy az építési vállalkozó azokkal szemben kártérítéssel tartozik, akik emiatt kárt szenvedtek.

Jelen esetben, amelyet közlünk, az építkezési vállalkozó az építkezésnél szükséges állványoknak és feljáróknak kereszt-korlátokkal való ellátását a pallérjára bízta, aki mint munkavezető lett volna köteles intézkedni. Az építkezésnél állványokat állítottak fel, azonban az épület több emeletes lévén, munka közben az új lépcsőzetten hordták fel a szükséges építési anyagot, bár még korlátokat nem emeltek.

Az építész, aki a külső munkálatokat ellenőrizte, a belső falazási munkálatokat nem tekintette meg, mert máshol is volt dolga, nem vette észre, hogy az épülő ház emeleti lépcsőjén történik a vakolási anyag szállítása anélkül, hogy a korlátok fel lennének állítva és megfelelően alá támasztva.

Az egyik ilyen építkezési napon vakolás közben az egyik emeleten felállított állványpalló a súly alatt megrepedt és ketté tört. Az így ketté tört állvány-darab a már korlát nélküli, emeleti

Két miniszter vett részt a román iparosok és kereskedők egyesülete tárgyművei nagygyűlésén

Az erdélyi és bánsági román iparosok és kereskedők egyesülete vasárnap délelőtt országos nagygyűlésre jött össze Tgmuresen. A gyűlésen, amely a városháza nagytermében zajlott le és a melyen 600 román iparos és kereskedő vett részt, jelen volt Asan kereskedelemügyi miniszter és Lepadatu erdélyi miniszter is. A gyűlést Ratiu Augustin dr. tordai ügyvéd nyitotta meg. A felszólalók az erdélyi és bánsági román ipar és ke-

reskedelem megszervezésének lehetőségét vitatták meg és követelték annak megvalósítását. A felszólalók legtöbbje éles kritikában részesítette a kisebbségi iparosokat és kereskedőket.

A két miniszter megígérte, hogy a két tartomány román kereskedőinek és iparosainak bajait orvosolni fogja.

A kongresszus vasárnap a késő délutáni órákban ért véget.

Eladó:

Egy 20 HP Daix Diesel-motor
Egy 14 HP villanymotor
Két drb furógép
Három drb esztergapad
Egy drb vasipari gyalugép

Különböző esztergakések, lakatos- és kovács

szerszámok,

különböző méretű jó kerban levő

bőr Balata-szijjak.

Arad, Calea Saguna 110.

AZ A BIZONYOS ROSSZ VICO.

Papa rászól a Karcira:

— Te fiu, rémes, milyen rossz az írásod. Egyik betűd jobbra dől, a másik balra...

— Igen, papa, le lettek itatva.

ERŐS VALLALAT.

— És elbirna az önök cége még egy ötödik társat is?

— Természetesen, mert ellenkező esetben mi négyen már nem bírjuk el a céget.

NEM VART FORDULAT.

— Ki várakozik a leghosszabb idő óta? — kérdezi nyájas mosollyal a fiatal orvos, mikor a rendelő ajtaját kinyitja.

— Azt hiszem, doktor ur, én — mondja az egyik várakozó. Doktor ur még medikus volt, amikor azt a két rend ruhát csináltam. Tessék, itt a számla.

FŐ AZ ÖNERZET.

Rövizés közben azzal vádolják önértéket urat, hogy hamisan játszott. Önértéket ur önértéketesen tiltakozik, hogy nem játszott hamisan. A partnere rászól:

— Hiába mosakszik!

Önértéket ur még önértéketesebben visszavág:

— Nagyon téved, én nem szoktam mosakodni!...

Ne felejtse el!

A „MERCUR”
cipőáruházban

ARAD,

(Piata Avram Iancu 21.)
kisiparosok által készített

elegáns
cipőt kaphat
olcsó árban!

lépcsők felé esett és egy talpigával vakolási anyagot hozó munkást, aki ijedtében a talicska fogóját a kezéből kiejtette. A szerencsétlen ember a következő pillanatban talpigájával együtt emeletnyi magasságból a földszintre zuhant.

Bal karjának és egy bordájának eltérése és a szenvedett munkaképtelenség folytán előállott kárának, valamint egész életére szóló munkaképesség csökkenése címén szenvedett 20 százalékos kárának megtérítését kérte.

Az építész azzal védekezett, hogy ő a kellő gondossággal járt el, mert ő minden óvintézkedési rendszabály betartására megadta az utasítást. A pallér ellenőrizte, de az ő tudta nélkül mulasztotta el az emeletre vezető fakorlát felállítását, amelynek megcsinálását elrendelte és a melynek felállítását meg is kezdték. A pallér elismerte, hogy utasítást kapott, azonban csak a félemeletig volt kellő korlátfa és mivel több fát nem kapott, nem állíthatta fel a korlátot. Kérte a kereset elutasítását.

A bíróság mindkettőjüket elmarasztalta azzal az indoklással, hogy ha ketten követnek el mulasztást és nem állapítható meg közöttük a felelősség aránya, akkor a felelős személyek a kárt egyetemesen felelnek.

Ha az üzemből nem tartják be az óvintézkedési szabályokat a gépnél, amely az üzemből működik, a tulajdonos felelős az így keletkezett kárért, még ha nem is az ő rendelkezése folytán végezte el a munkás a munkát, aminek végzése következtében a baleset bekövetkezett.

Az egyik erdélyi gépipari üzemből egy stabil gőzgép volt működésben. A gép kezelését az üzemből tulajdonosa egy mechanikusra bízta. Ennek a munkának az elvégzésére kizárólag az erre a cél-

ra szerződött mechanikus volt jogosult, mint aki a stabil gépekhez különös szakértelemmel rendelkezett.

A mechanikus az épület másik részében volt elfoglalva. Nem vette észre, hogy a gépszij leesett és a gép szij nélkül működik. Az üzemből dolgozó napszámos a sziját fel akarta a földről emelni, miközben a szijnak az átkötő keréken fennmaradt része az átkötő keréken keresztül visszafelé kezdett forogni. A forgás ereje a munkást úgy a földhöz vágta, hogy a karja kificamodott és két heti munkaképtelenségre kárhoztatta.

A tulajdonos a napszámost azonnali hatállyal elbocsátotta, mert az üzemi szabályok ellenére a szijhoz hozzányúlt. A munkás az ipari üzemből tulajdonosát beperelte és kérte a felmondási időnek és okozott kárának megtérítését.

Az ipari üzemből tulajdonosa azzal védekezett, hogy a munkás nem tartotta be az üzemi szabályait és így joga volt őt elbocsátani, másrészt pedig a munkát az ő rendelkezése ellenére végezte el. A munkás kérte a szakértők kihallgatását arra, hogy a stabil gőzgépeknél gépszij-regulátornak kellett volna lennie. Habár ő nem volt megbízva a szij feltételével, ő a leesett szijjat csak az akadályozott közlekedés útjából akarta tovább tenni és ekkor érte a baleset.

A szakértők megállapították, hogy a stabil gépnél szij-regulátornak kellett volna lennie. Tekintettel arra, hogy a gépszij-regulátor hiánya folytán a szij leesett és különben is ennek a regulátor alkalmazása kötelező óvatossági rendszabály, a baleset közvetlen oka a rendszabályok betartása volt. Ezen az alapon az ipari üzemből tulajdonosa a kötelező elővigyázatossági rendszabályok elmulasztása miatt az okozott kárért csak az alapon felel.

Közi: dr. Kele Sándor ügyvéd

Heggesztéshez

alacsony és magasnyomású

készülékek,

oxigén reduktorok, manométerek.

Heggesztő pálcák és porok

vasöntvényhez, kovács és hengervashoz, acélokhoz, bronzhoz, vörös- és sárgarézhez, alumíniumhoz.

Fémek

minden célra és minőségben. Ón, ólom, antimon, horgany. Lemezek, rudak, csövek, huzalok vörösréz, sárgaréz, bronz, alumínium, ólom, alpakából.

Csapágyfémek.

Tömítőanyagok minden célra. Csizoló és polírányagok. Ragasztott, tökéletes bőrszíjak. A legmodernebb gumi-hajtósíjak, 3-6-12 HP. benzínmotorok. Bádógosgépek.

Edmund Molnár

biroul comerciala tehnica, muşazaki kereskedő, Arad, Strada Alexandri No. 6.

EIN IDEALER GATTE.

„Ich bin mit meinem Mann sehr zufrieden. Er trinkt nicht, spielt nicht und kommt nie spaet nach Hause“.

„Raucht er?“

„Ja wenn er gut gegessen hat, pflegt er eine Zigarre zu rauchen, aber das kommt sehr selten vor.“

DER HERR DES HAUSES.

„Könnte ich den Herrn des Hauses sprechen?“

„Nein. Meine Frau ist nicht zu Hause“.

ER WEISS BESCHIED.

„Wie gefaellt dir deine neue Mama, Erich?“

„Ich habe schon bessere gehabt“.

A nyár már nem hoz gondot.

Hoszpodár-hoz küldöm átfesteni, vagyileg tisztítani.

Arad, Strada Stroiescu 13, és Strada Eminescu 3

TITKOS SZERELEM.

— Hallom, az Emil elvesz feleségül.

— Igen, de ne mond meg senkinek. Szegény, még ő maga se tudja...

ERTELMES SZOBALANY.

— Mielőtt kinyitna egy ajtót, kopogtasson, ahogy illik.

— Kopogtassak a szekrényajtón is?

BARÁTNOK

— Tudod, honnan jövök? Egy kozmetikai intézetből.

— Bizonyára zárva volt...

Legszobben fényez, mos, vasal

BUTTINGER TERÉZ

gőzmosódája

Arad, Strada Consistoriala 35: Az udvarban

Zum Zentenarium der Jimboliaer Gewerbeinnung

Ein körperschaftlich zusammengefasstes Gewerbe gibt es in Jimbolia seit 1824, also seit rund 100 Jahren. Bis 1884 bestand dieser Körperstand aus dem sogenannten Zünften, die damals auf Grund des einschlägigen ungarischen Gewerbegesetzes aufgekört, eigentlich in eine Gewerbeinnung umgewandelt wurden.

Die erste Versammlung der Jimboliaer Gewerbetreibenden, die zur Gründung der Innung führte, wurde in diesem Jahre abgehalten. Ihre Einberufung hatten 209 Gewerbetreibende verlangt, die ihr gleichzeitig auch als Mitglieder beitraten. Bei dieser Gelegenheit wurde ein Durchführungsausschuss eingesetzt, dem unter dem Vorsitz von Anton Kalt zwanzig Mitglieder angehörten. Dieser Durchführungsausschuss hatte die Aufgabe, die Satzungen auszuarbeiten, was auch geschehen ist und die von dem zuständigen ungarischen Ministerium anstandslos gutgeheissen wurden. Gleichzeitig begann die Innung ihre Tätigkeit.

Die gründende Hauptversammlung wurde im Jahre 1885 in Anwesenheit des Oberstuhlrichters abgehalten, und bei dieser Gelegenheit, nachdem die Satzungen gutgeheissen worden waren, auch der Vorstand gewählt.

Ihren Sitz hatte die Innung damals in dem Jimboliaer Handels- und Gewerbekasino. Übrigens begehrt gleichzeitig mit der Innung auch das Jimboliaer Handels- und Gewerbekasino die Fünfzigjahrfeier seines Bestehens.

Im Jahre 1885 wurde auch ein Gewerbeschulausschuss gewählt. Den Unterricht an der Gewerbeschule, die ja eigentlich nur eine Lehrlingschule war, erteilten die Professoren Georg Teibiss und Johann Tutsch, ferner der Volksschullehrer Peter Uri.

Im Juli 1885 wurde eine Hilfskassa zur Unterstützung der Gehilfen gegründet, die unter dem Namen „Krankenunterstützungsverein der Gewerbetreibenden“ auch heute noch fortbesteht.

So wurde in 1885 auch eine Herberge für die Wanderburschen errichtet, deren Vorsteher, genannt Herbergsvater, sich auch mit Stellenvermittlung zu befassen hatte.

Im Jahre 1892 erhielt die Innung ein eigenes Heim, in dem der damalige hiesige Einwohner Josef Stehlik ihr anheimstellte, sein in der Trierer Gasse befindliches Haus (Nr. 631) gegen ein jährliche Entschädigung von 700 Kronen, welcher Betrag im Jahre 1905 auf 600 Kronen herabgesetzt wurde, zu übernehmen. Dieser Vorschlag wurde angenommen und die Innung konnte in ihr eigenes Heim einziehen. Im Jahre 1910 wurde an der Gassenfront des Hauses folgende in Marmor gemeisselte Widmung angebracht: Aus Dankbarkeit ihren edelherzigen Wohltäter gewidmet! Die Gewerbekorporation 1910“.

Am 31. August 1924 wurde anlässlich der

Jahrhunderwende der Gründung der Innung eine grosszügige Feier und in deren Rahmen eine Jubiläumsausstellung veranstaltet, die beide einen glänzenden Verlauf nahmen.

Vom 31. Mai bis 7. Juni 1925 wurde eine Gewerbe-, landwirtschaftliche, Industrie- und Hausindustrierausstellung veranstaltet, die von dem damaligen Timis-Torontaler Komitatspräfekten Dr. Julius Coste eröffnet wurde und ebenfalls mit einem glänzenden und beispiellosen Erfolg abgeschlossen werden konnte.

Das Jimboliaer Gewerbe hat im Laufe der letzten fünfzig Jahre einen verheissungsvollen Aufschwung genommen.

Nichtsdestoweniger begann unser Gewerbe die folgeschweren Nachwirkungen und Nachwehen der Nachkriegsjahre erst dann zu verspüren, als Jimbolia seines Hinterlandes verlustig wurde und auch der erbangessenen Bevölkerung das Geld langsam ausgegangen war.

Nachgeradezu verheerend und vernichtend aber war sie insofern für unser Gewerbe, als die Zahl unser Gewerbetreibenden unter ihren furchtbaren Auswirkungen in zehn Jahren von 410 auf 211, also um nicht weniger als um die Hälfte zurückgegangen ist. Wir wollen aber trotz des Umstandes, dass heute weder die allgemeine, noch unsere besondere Wirtschaftsnot behoben ist, zuversichtlich hoffen, dass die gegenwärtige Zahl unserer Gewerbetreibenden nicht noch weiter zurückgehen werde.

Die Lehren, die sich aus diesen Ziffern ergeben?

Die erste:

Zum Gedeihen eines arbeitsamen, bodenständigen Gewerbes ist es unerlässlich notwendig, dass das Volk, aus dessen Schoos es hervorgegangen ist, seine Bedeutung erkenne, es unterstütze und fördere mit allen ihm zu Gebote stehenden Mitteln, weil es sonst früher oder später unbedingt am Mangel an Lebenskraft und Blutzufuhr zugrunde geht.

Die zweite:

Dem Gewerbe muss zu seiner natürlichen Entwicklung und Existenz ein entsprechender Lebensraum, worunter wir Absatzgebiete zu verstehen haben, zur Verfügung stehen, weil ohne Absatzmöglichkeiten der Sinspruch vom „Handwerk mit dem goldenen Boden“ zu einem Unsinn und Widersinn wird.

Die dritte und letzte:

Der Fiskus muss dem Steuerträger, auch dem gewerblichen Steuerträger, insofern entgegenkommen, als seine Vernichtung nicht nur die schwerste Erschütterung des Wirtschaftslebens des ganzen Landes, sondern auch das Versiegen der fiskalischen Einnahmequellen bedeutet.

Gemeinplätze? Gewiss! Geht man aber über sie hinweg, so wird man auch die zwangsläufigen Folgen eines derartigen Vorgehens zu tragen haben. Womit schliesslich auch genug gesagt ist.

SAVANYU ALMA.

— Nem aggodtál, amikor a te korodban egy ilyen fiatal leánnyal kötöttél házasságot?

— Nem, mert az volt az elvem, hogyha már egyáltalában beleharapok a savanyu almába, legyen legalább — édes...

DISKURZUS.

— Mama! Igaz, hogy a tevék egy hétig is kibírják anélkül, hogy egy korty vizet innának és közben még nehéz munkát is képesek végezni?

— Igen, fiam, azonban kedves apukáddal, aki viszont két hétig is tud inni és közben semmiféle munkát nem végez.

KICSISÉG.

— Na, szivecském, hogy amakkor a házasság?

— El vagyok ragadtatva, Gusztli bácsi! Az egyetlen, ami az egészben nem tetszik nekem, az uram, de hát ez ugye nem is olyan fontos?

aranyoz
ezüstöz
nikkelez
bronzal
rézzel
horganyal
óval

galvanizál
elektromos úton

megbízható
szakszerű
olcsó

Kőszeghy Sándor Fia

Arad,

Bul. Reg. Ferdinand 63-65.

Dengi-ház.

Iparostársaim figyelmébe

Bármilyen nyomtatványokat a legkezebb és legmodernebb kivitelben a lehető legkisebb áron csakis nálam szerezhetik be.

REINER-nyomda, Arad

Bulevardul Regina Maria 17.

Vidéki megrendeléseket pontosan és gyorsan teljesítjük

A SZEP KALAP.

— Gyönyörű kalapja van, Immerglück ur!
— 'O, pedig van már vagy hat éves. Négy-szer gözölték, ötször vasaltattam, tegnap pedig kicsértem a kávéházban...

BEVÁSÁRLÁS.

— Nyakkendőt kérek!
— A kedves férjének lesz, nagyságos asszony, vagy adhatunk valami jobbat is?...

Nyári ruhákat és kabátokat legszebben

fest és tisztít

KNAPP

Strada Episcopul Radu 10.
Fleki Strada Bratianu 11.

— A lugoji iparkamara ideiglenes bizottsága. Most iktatták be a lugoji iparkamara újonnan kinevezett időközi bizottságát. Az ideiglenes bizottság elnöke Petrescanu Mihály caransebesi gyógyszerész. A kereskedelem képviselőiben Cornelianu Corneli dr. és Macarie Maxim lettek a bizottság tagjai, míg az ipart Braneanu Oswald gyárigazgató és Petrescanu Mihály képviselik.

Strzalka János

Réz- és fémáru üzeme

Arad. Calea Saguna

110

Vállalja:

ipari- és mezőgazdasági gépek berendezések gyártását, átalakítását és javítását.

Vas- és fészföld készítmények készítése, cukorka és fagytagépek előállítását.

Minden gyártmányu porcelán és szakszerű javítását.

Malomhengerek csiszolása és rovátkolása.

Mindennemű hegesztés

olcsón, szakszerűen,

A réz- és fémáru szakmába vágó összes munkákat jutányosan, viszonteladónak és fővállalkozóknak áruhágyomány mellett készíti.

Letiltotta a városi tanács az adóhivatalnál a timisoarai ipartestület háromszázezer lejes jogos járandóságát

Az ipartestületi vezetőség az ügyészségnél tett feljelentést a város vezetősége ellen és a munkaügyi miniszterhez fordult orvoslásért.

Az ipartestületi tagjairól Timisoarán az iparosoktól a városi adóhivatal hajtja be. Ezeket az összegeket a timisoarai ipartestület vezetősége bizonyos időközönként szokta felvenni. Minthogy jelenleg, újból több mint háromszázezer lej ipar-testületi tagjáról gyűlt a városi adóhivatalnál össze, az ipartestület vezetősége elhatározta ennek felvételét. Olariu Péter elnök, Veterány Viktor dr. ügyész, Gutu Simon és Bittó Ferenc választmányi tagok megjelentek a városi adóhivatalnál és közölték, hogy háromszázezer lej kívánnak felvenni, mivel az ipartestületnek különböző fizetési kötelezettségek vannak. Taran adóhivatali

főnök tudomásukra adta, hogy a pénz valóban befolyt és az a városi adóhivatalban van, de

a város ideiglenes bizottságának intézkedése folytán azt nem adhatja ki.

Ennek az intézkedésnek a megokolása az, hogy az ipartestület és az ipari szindikátus közötti viszony tisztázatlan.

Az ügyben az ipartestület választmányja rendkívüli ülést tartott és ennek eredményeképpen az ipartestület a város vezetősége ellen az ügyészségnél feljelentést tett. Egyben a munkaügyi miniszternél és a munkaügyi felügyelőségél is panaszt tettek a város ellen.

Mi ujság a kivitel és behozatal frontján?

Bucurestiből jelentik: A külföldi árucserre szabályozására kiadott minisztertanácsi rendelkezés szinte naponként módosul. Ez természetes. Nemcsak azért, mert minden ilyen rendelkezéssel napra alkalmazkodni kell a gazdasági élet és a forgalom alakulásához, hanem azért is, mert az irodákban készült rendelkezések a gyakorlatban próbáltnak ki és csak alkalmazásuk után lehet megállapítani, hogy beváltak-e, avagy módosításra szorúlnak.

Tudvalevő, hogy olyan országokból, amelyekkel szemben kereskedelmi mérlegünk passzív szaldót mutat, csak kompenzáció — tehát azonos értékű román árú kivitele — ellenében lehet árut importálni. Minthogy azonban a kompenzációs alapon végzett árucserre elég körülményes és költséges vállalkozás: az export-árút előre kell kiszállítani, az ellenérték 20 százalékat devizákban kell átengedni a Banca Nationalának, stb. és mindezeknél fogva csak nagytömegű vagy értékű árúkat érdemes az árucserének ezt a módját igénybevenni, előrelátható volt, hogy a kompenzációs alapon végzett áruforgalom minimális lehet, másszóval, hogy

azokkal az államokkal szemben, amelyekkel kereskedelmi mérlegünknek deficitese egyenlege van, az árucserre meg kell szűnünk.

Csakugyan ez is következett be Németországgal, Csehszlovákiával, az Egyesült Államokkal és Lengyelországgal viszonylatban, amelyekkel az áruforgalom a rendelkezések életbe léptetése óta egyszerűen megállt. Minthogy az árucserre teljes szünetelése reánk sem előnyös, mert azt jelenti, hogy még az a kevés árú sem mehet ki a német, lengyel és cseh piacokra, ami a deficitese kereskedelmi mérleg kialakulásának ideje alatt kiment, a kereskedelmi miniszter elhatározta, hogy ha korlátozott mértékben is, de engedélyezi az importot ezekből az országokból kompenzáció nélkül is.

A behozható árú értéke azonban egy-egy importóról 20.000 lejnél nagyobb nem lehet.

Az ilyen árubehozatali kérvényekhez mellékelni kell minden esetben a fakturát, amelyet előzetesen az Import Szabályozó Bizottság látatásával kell ellátni annak megállapítása céljából, hogy az importálandó árú értéke valóban reálisan kisebb huszezer lejnél

Haldoklik a hitel

Ime megtörtént: a konverzió tüstén, adós és hitelező között a viszony törvényileg rendezve van, a kötelezettségek pénzbeli elszámolása bíróság előtt, vagy azonkívül most már csak idő kérdése. Az adósságok jogi rendezését követni fogja a tényleges rendezés is a gazdasági élet megy a maga útján tovább: a termelés, az árú forgalombahozatala és a fogyasztás nem akadhat meg, legfeljebb szűkebb keretek közé szorul, mert a kereseti viszonyok és ezek nyomán a közönség fogyasztóképessége még mindig — s ugylátszik még hosszú időn át — a válság hatása alatt áll s nem akar elmozdulni a mély ponttól, ahova 1929 óta érkezett. A konverzió pontot tett a régi kötelezettségek elszámolására, a hitelet azonban ennek dacára sem akar elevenebbé, élénkebbé válni. A tőke még mindig visszahúzó-dott, még mindig többre becsüli a kamatozatlan biztonságot, mint a haszonhozó kikölcsönzést. A hitelezések megindulásának első jele a váltófor-galom növekedése lenne, a váltó azonban még mindig dekadenciában van.

Már ott tartunk, hogy váltóforgalom nincs is az országban. Sem a benyújtott, sem a le-számított váltókat sehol sem tartják nyilván, a váltónak fizetés vagy fedezetként való kiállítása és átadása nem közjogi cselekmény, a hatóságok első találkozására váltóval csak az óvatolási alkalmával történik. Az első hivatali fő-

rum tehát, ahol a váltóforgalmat látni, ellenőrizni lehet, a közjegyző, a regátban pedig a bíróságok jegyzői osztálya (sectia de notariat). Az itt készült statisztikák pedig a váltóforgalom lassu megszűnését mutatják. A váltó kimegy a divatból. Ez azt jelenti, hogy a hitelezés még mindig visszafejlődésben van.

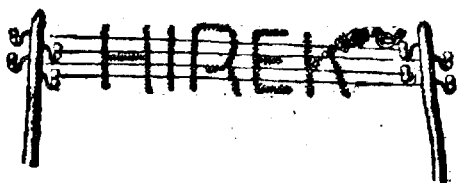
Ezek a tények azt mutatják, hogy sürgősen tenni kellene valamit, hogy a hitel minél előbb visszanyerje régi „hitelet”, mert a tőke teljes visszahúzódása termelésünket meg fogja bénítani és növelni fogja a drágaságot, amely így is emelkedőben van.

Ajánljuk versenyen felmúllo géphajtó- és tömítő-köteleinket,

malom- és transport hevedereinket. Kókusz- szőnyeg, lábtörő, grádli, butorozóvet, plüss, arik, butorugó, mindenféle káspitokellekek. Zsák, zsinag, kötél, ponyva, lömlő, kender, len, és juta gyártmányok.

Schönberger és Grünstein R. T.

Arad, ul. Neuman ház

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési ára egész évre intézménynek és nagy cégeknek 1000 lej, félévre 500 lej. Iparosoknak egész évre 300 lej, félévre 150 lej, negyedévre 75 lej.

Hirdetés négyzetcentiméterenként 4 lej. Éves köteteknél árengedmény.

Redakcia si administratia — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redakcion és administratió Arad, Caminul Industriilor-Iparos Otthon.

Levélváltás az aradi ipartestület és az Iparos Otthon között az iparos aggménház ügyében

Az aradi ipartestület alábbi levelet intézte az Iparos Otthon igazgatóságához:

Aradi Ipartestület
No. 210/1934

Az Aradi Iparos Otthon tek. Elnökségének
Arad

Tisztelettel kérjük, szíveskedjenek tudatni velünk, hogy igényt tartanak-e még az aradi Ipartestület épületének emeleti helyiségeire, amelyek az elagott iparosok otthonául és ambulancia céljait szolgálták volna.

Ezen kérdést azért intézzük Önökhöz, mivel tudomásunkra jutott, hogy az Iparos Otthon azon tervvel foglalkozik, hogy az említett intézmények részére egy speciális épületet emeljen.

Válaszuk elvartában kérjük, fogadja Elnök úr tiszteletünk és nagybecsülésünk kifejezését.

Arad, 1934. május 4.

Maxim Vulcu
elnök

Dolga Mircea
titkár

Az Otthon igazgatósága a fontos levélre a következő választ küldte:

Aradi Iparos Otthon

Tek. Aradi Ipartestület

Arad

210/334. számú b. átiratukra, melyben kérdést intéznek hozzánk, hogy igényt tartunk-e az Ipartestület helyiségeire az Iparos Otthon aggménháza és az Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja részére, tisztelettel értesítjük Önöket, hogy az Aradi Iparos Otthon fenntartja magának ezen helyiségek fölötti rendelkezési jogát, ahogy azt az Ipartestület közgyűlése egyhangúlag elhatározta.

Tisztelettel kérjük, hogy az Ipartestület közgyűlésének eme határozatát, hogy az Ipartestület emeleti helyiségeit aggménház céljaira az Aradi Iparos Otthonnak átengedte, a telekkönyvben is kitüntetni szíveskedjenek, hogy a nagy költségeket igénylő átírási és berendezési munkákat megkezdhessek.

Fogadják tiszteletünk és nagybecsülésünk kifejezését.

Arad, május 11.

Az Aradi Iparos Otthon Igazgatósága nevében

Reinhart Gyula
elnök

— Ismét elhalasztották a timisoarei vasbutor árlejtést. Április 23-ára írta ki Timisoara városa 120 vasúgy szállítására vonatkozó második árlejtését. A Bozsák Mihály és Fiai timisoarei gyáron kívül meghívást kaptak a Pásztori és Hettmann is a Léber Jenő vasbutorgyarak is. A résztvevők nagy meglepetésére azonban az árlejtést most sem tartották meg. Értesülésünk szerint a vasbutorgyarak képviselői tiltakoztak a város eljárása ellen. Hettmann gyáros annak jegyzőkönyvébe foglalását is kérte, hogy költségeinek és napijának a megtérítésére igényt tart, mert az árlejtést a kiíró hatóságok hibájából halasztották el, ezuttal már másodsor. Léber Jenő gyáros csatlakozott Hettmann Antal álláspontjához.

Statistika csödoökröl és fizetéseképtelenségekröl

Az öt krizises év alatt meghatszoroöódott a kényszeregyezségek száma

A válság következményei élesen tükrözödnék vissza abban a kimutatásban, amelyet az igazságügyminisztérium állított össze a bíróságok előtt megfordult kereskedői bukásokról. A statisztika szerint a csödoök száma az 1933. évben erősen visszafejlődött, annál hamorabban melkedett a fizetéseképtelenségek száma. Tavalyelőtt —

1932-ben 2110 csödoöknél kényszeregyezséget jelentettek be az ország bíróságainál, 1933-ban pedig 2900 esetet.

A növekedés tehát — 44 százalékos az előző évvel szemben. A válság kitörése, tehát 1929. óta a kényszeregyezségek száma így alakult:

Év:	Esetek:	Index:
1929	519	100
1930	1172	230
1931	1578	305
1932	2110	407
1933	2900	559

A kényszeregyezésekröl szóló törvény 1929-ben lépett életbe. Öt év alatt tehát a kényszeregyezségek száma 519-röl felemelkedett 2900-ra, más szóval meghatszoroöódott. Az öt krizises év eseteinek száma 8279, esik tehát egy évre átlag 1656 fizetéseképtelenség.

BAKOS IMRE NYELVTANAR LETT A
SALONTAI IPARTESTÜLET
JEGYZÖJE, DE MEGPETICIONALTAK A
VALASZTAST.

A salontai ipartestület elnöksége — mint megírtuk, — elbocsátotta jegyzői állásából Szabó Gyula állami tanítót, aki egy balesetből kifolyólag hónapokig nem tudta hivatalát ellátni. Szabó Gyula betegsége alatt Németh Lajos látta el teljes meglegedésre az ipartestület ügyeinek vezetését. Közben idöszerüvé vált a jegyzői állás formális betöltése. Mult vasárnap este 7 órakor tartott előljárosági ülésen, végeztek el a sok vitára okot adó választást. A beérkezett pályázók közül egy szötöbbséggel Bakos Imre oradeai lakost, nyelvtanárt választották meg jegyzőül. A huszonkét előljárosági tag közül 19 élt választási jogával. Bakos Imrere 7, Németh Lajosra 6, Bakos Lászlóra 5 és Bereczky Sándorra 1 szavazat esett. A szavazatok összesámlását dr. Roiti Mihály iparhatósági biztos eszközölte. Az eredmény kihirdetése után Hunyady Géza elnök Bakos Imrét jelentette ki megválasztott jegyzőnek, mint aki a legtöbb szavazatot kapott.

Lapzártakor arról értesülünk, hogy a jegyzőválasztás ellen felebbezés érkezett be. A felebbezést dr. Roiti Mihály iparbiztos adta be azzal az indokolással, hogy a megválasztott jegyző állampolgársága nincs rendben.

— Május végéig meghosszabbították a nemzetközi nyersacélkartell. A nemzetközi nyersacélkartell május végéig meghosszabbították. Eddig az időpontig az egyes országok érdekelt vállalatai letárgyalják az egyezmény reformjára vonatkozó tervezetet.

— Bélyeggel látandók el a nemzetközi vámnyilatkozatok. A vasutigazgatóság a vámnyilatkozatok lebélyegzésére vonatkozóan a következő rendeletet adta ki: A szállítási szabályzat, valamint a nemzetközi megállapodások arra kötelezik minden szállítmány feladóját, hogy a fuvarlevélhez mellékelje a vámformálítások teljesítéséhez előírt, valamint a kincstár és más hatóságok által megkivánt okiratokat. Ennek folytán a nemzetközi vámnyilatkozatokat, amelyeket román vámhivataloknál használnak fel, feltétlenül el kell látni a törvényben előírt bélyegekkel. Dacára annak, hogy ez az intézkedés már régen érvényben van, mégis sok határállomás átvesszi a fuvarlevelet és az exportra szánt árut, nem bélyegezett nemzetközi vámnyilatkozattal. Ezért is a CFR igazgatósága elrendelte, hogy a határállomások a hiányzó bélyegeket a szállítmány terhére bélyegezzék fel.

JULIU LINK

Dentist—Fogász
diplome medaille

Timisoara, L. Sft. Gheorghe No. 6.
(v. Arany Szarvas-épület)

A hitelezők a kényszeregyezéseken

8500 millió lej veszteséget szenvedtek és ha ehhez a számhoz hozzávesszük a csödoöknön vesztett 2800 milliót, megállapítható, hogy 11 millió és háromszáz millió lej az a veszteség, amelyet a gazdasági válság Romániában a hitelezőknek a csödoök és kényszeregyezések révén okozott.

Erdekes, hogy az államkincstár 168.031.485 lejt vételezett be a kényszeregyezési kérelmek illetékeként, s ez az összeg a kimutatott aktívák 0.98 százalékát teszi ki. A fizetéseképtelenséget jelentett kereskedelmi és ipari vállalatok vagyonának 30 százaléka ingatlanokba van fektetve s a miniszteri statisztika szerint ez is nagyban hozzájárult a vállalkozások immobilizálásához. A miniszteri statisztikusok véleménye szerint a 40 százalékos egyezségi kvóta aligha lesz továbbra is megtartható nagyobb gazdasági károk okozásának veszélye nélkül. A mai viszonyok között — mondja a jelentés — 70 százalékra volna felemelhető az egyezségi kulcs, mert a hitelezők még így is nagy veszteséget szenvednének el a tömeges fizetéseképtelenségek folytán.

— Adóbizonylatok a konverziós kérvényekhez. A konverziós kérvényekhez való mellékelésre a pénzügyigazgatóságtól legutóbb tömegesen váltották ki adóbizonylatukat az érdekelt felek és mindezek az volt a szokás, hogy a bizonylatot csak abban az esetben állították ki, ha az illető igazolta, hogy folyó adóját is kiegyenlítette. Most érkezett miniszteri rendelet alapján a jövőben ettől eltekintenek és konverziós kérvényhez való mellékelésre minden feltétel nélkül kiadják az adóbizonylatokat. Itt említjük meg, hogy azok, akik ugyancsak konverziós kérvényhez való mellékelésre adókievetési jegyzőkönyv másolatot kértek a pénzügyigazgatóságtól és sem a másolatot, sem a kérvényt nem látták el bélyeggel, az iktatószámmal jelentkezzenek II. emelet 17. számú szobában Hess referensnél a kérvények felülbélyegzése céljából. A minisztérium ugyanis rendeletet bocsájtott ki, hogy bélyeg nélkül ezek az iratok nem adhatók ki.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Directiunea Grupelor de Inmormantare a Renumei Civile de Bine-tacere din Arad prin prezenta comunică cu asociati, că cotizațiunile de decen sunt scadente până la numărul curent:

In grupa I csoportban 693 számig.

In grupa II. csoportban pedig változatlanul 786. számig esedékes a fizetés.

Rugam membru a asunja schimbările de domiciliu la efectuarea plății cotizațiilor.

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Temetkezési Csoportjai Igazgatósága ezton közli i. t. tagjainak, hogy a halálhíradások a következő sorsszámokig esedékesek:

Kérjük tagjaink lak. címváltozásait a halálhíradások rendszere felé egyidejűleg bejelenteni.

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutor de Inmormantare a Industriilor din Arad face cunoscut membrilor cari sunt in restanta cu cotizațiile lor, să achite restanțele in interesul lor propriu, fiindcă in conformitatea §-lui 14 și 15 din statute calitatea lor de membri respiră automatic, adică dacă membrul decedează inre timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizațiunile sunt scadente după următorii membri decedați:

In grupa A csoport. 772. Vád. lui Ioan özv. Kitojka Jánosné. — In grupa B csoport. 764. Ignatie dr. Felter Ignác, 765. Vád. lui Iuliu özv. Krecsmayer Gyuláné.

Az aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja Igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálhíradásokkal hátralékban vannak, azt saját érdekükben rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatic megszűnik, azaz ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható.

A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

— A nyári munkaidő Bucurestiben. A munkügyi minisztérium, mint a fővárosból jelentik, a bucurestii gyári irodák és az üzletek nyári munkaidőjét május 15—szeptember 15-re szóló érvénnyel a következőképpen szabályozta: bankok, biztosító intézetek és gyári vállalatok irodáiban a munka reggel 7 órától délután 2 óráig tart megszakítás nélkül. Kivételt képeznek e rendelkezés alól az igazgatósági személyzet cégezetőkig bezárólag, a levelezésnél, fűtés, világítás és szellőztetésnél alkalmazott személyzet, valamint a detail eladásnál dolgozó alkalmazottak. Az üzletek délnél 13 és 16 óra között csukva tartandók, az esti zárás 20 órakor történik, kivéve az ünnepek előestéit, amikor a záróra 21 órakor van. Élelmiszerüzletek hétköznapiokon is 21 óráig tarthatnak nyitva. Borbélyok déli szünete 13—16 óra között van, esti zárójuk 21 órakor van az ünnepek előtti estéket kivéve, amikor 23 óráig tarthatnak nyitva.

— Uj ipartestületi titkár Resicán. A resicai ipartestület új titkárává szavazattöbbséggel Rónai Mihályt választották meg.

— Patenta fixások nem kérhetnek adócsökkentést. A pénzügyigazgatóság illetékes ügyosztálya ezúttal közli ismételtén, hogy azok, akik patenta fixába tartoznak, nem élhetnek ebben az évben adófelelősségi jogukkal. Tavalyelőtti történetek az adókievések és akiket patenta fixába soroztak, azok számára három esztendőre állapították meg az adót. Ennek ellenére sok patenta fixas felelősséget nyújtott be. Ezeket a kérvényeket nem veszik figyelembe és a fenti adóosztályba tartozók még akkor sem kérhetnek adóelengedést, hogyha jövedelemcsökkenésük meghaladja a húsz százalékot.

— Olcsóbb az ólomcső, mint az ólom. Jellemző az éles harcra, amely az ólomcsőfronton végbe megy, hogy egy üzleti levélben husz banyival drágábban kínálják az ólmot, mint amennyiért ma prima ólomcső kapható. Bucurestiben különben 10.30 lejért lehet ólomcsövet vásárolni.

— Bucurestii bankcsoport részvénytársaságát alakít szeszelosztási koncessziók átvételére. Bucurestiből jelentik: A szeszmonopol vezérigazgatóságának rendelete értelmében a szeszelosztási koncessziók kiadására vonatkozó árlejtéseket mindenütt elhalasztották. Az elhalasztás oka, szakkörök szerint az, hogy a monopol vezetősége nem látja kellően előkészítettnek az árlejtések kiírását és ezért a pénzügyminisztérium illetékes osztálya tovább tanulmányozza ezt a kérdést. Szakkörökben elterjedt hírek szerint, egy bucurestii bankcsoport, amelyben a Banca Românească, a Banca de Credit Român, a Banca Urbana és esetleg az „Albina” venne részt, külön szeszelosztó részvénytársaságot akar alapítani, amely aztán több kerületre szerezne meg a szeszelosztási koncessziót. A tárgyalások — hír szerint — előrehaladott stádiumban vannak és az alapító bankcsoport képviselői már folytattak is ez ügyben tárgyalásokat egy monopol vezetőjével, mint a pénzügyminisztériummal.

KESZSEGES PACIENS.

— Jancsikám, aztán majd nyujtsd ki szépen a nyelvedet a doktor bácsira.

— Igen, anyukám. Mutassak neki számárfület is?

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Consum, Lovrin. A fényüzési és forgalmi adóról szóló törvény 9-ik szakasza kifejezetten kimondja, hogy csupán kisiparosok, akik valamely szakmai szervezethez tartoznak (képesítéshez kötött ipart üznek) mentesek a forgalmi adó fizetésétől. A végrehajtási utasítás pedig hangsúlyozza, hogy csupán a szó szoros értelmében vett kisipari műhelyek jöhetnek tekintetbe. Csak ha ennek megfelel, jönnek a további követelmények (5 lóerőnél kevesebb gépi berendezés és 7 alkalmazottnál kisebb munkáslétszám) még számításba. Minthogy a szervezeti műhely sem kisiparos műhelye, tehát a forgalmi adó kötelezettsége fennáll. A másik kérdésükre vonatkozólag, ha az illetőnek iparigazolványa van és nem háziiparszerűen üzi ezt az ipart, úgy, minthogy ipara nem tartozik a képesítéshez kötött iparosokhoz, forgalmi adóköteles.

— Árlejtés Aradvárosnál. A gazdasági hivatal kiírta az idei árlejtéseket az ipari munkákra. Junius 6-án d. e. 11 órakor tartják írásbeli ajánlatok alapján az árlejtést az üvegezés, 7-én 11 órakor a vízvezetési és csatornázási és junius 12-én az év folyamán szükséges cserepezési- és közművesmunkálatokra. A pályázati feltételek a város gazdasági hivatalában (59 sz. ajtó) naponta 11 és 1 óra között megtekinthetők.

Hol és mit vásárolhat a Mercur-tag?

Női- és férfi szöveteket

az összes kelengyecikkek
Friedmann és Schwartz
divatárúházaiban
ARAD, Str. Meľianu 4. Hunyadi-p.

Dein Paula női kalapszalónja

ARAD, Strada Bratianu 9.

Nászajándékok alkalmi ajándékok

legjobb beszerzési forrása
Kun József ékszerész
ARAD, Bul. Regina Maria.
Ékszerkészítés és átalakítás saját műhelyemben.

Czernóczky Imre cipőüzlete kész és mérték utáni cipők legjobb beszerzési forrása!!

ARAD, Strada Mărășești 4. sz.

A tavaszi és nyári idényre beérkezett

CIPŐKET

legolcsóbban árusítja

Mercur Cipőárúház Rt.
ARAD, Piata Avram Iancu 21.

RÁDIÓ

alkatrészek és csövek legelőnyösebb beszerzési forrása

Geller Rádió

ARAD, Str. Bratianu 7.

Szemüvegek fényképezőgépek totocikkek

Amatőr felvételek kidolgozása legjobban és legolcsóbban!

OPTICUM

Kun István

ARAD, Bul. Reg. Maria 18.

Iskolai írószerek
Irodai felszerelések
Rajz és technikai cikkek
Nyomtatványok, stb.

Max Molnár és Tsa

ARAD, Strada Bratianu
és Strada Iosif Vulcan sarkán

Nagy Imre

női divattermében
készülnek a legújabb
ujdonságok.

ARAD, Strada Eminescu 2. sz.

Allandóan nagy választék férfi-, női- és gyermek

CIPŐK

ben. Legolcsóbb ár, saját munka!
Czernóczky Mihály
ARAD, Str. Eminescu 20—22.

Baranyi Ferenc uriszabósága

ARAD, Str. Bratianu 15.

Speciális

butor nappali és

kombinált szoba

Reinhart

Fülöp butorgyár

ARAD, Str. Horia 2. Városházával szemben.

Kerékpárok,

gummik, alkatrészek,
szerekes cikkek

Schwarcz Arpád

műszerész és villanyszerelőnél
ARAD, Strada Brancovici 1. sz.

Szőrmebundák és téli

kabátok

nyári gondozása

szavatosság mellett. Villanyerőre berendezett porológép.

Engelhardt szőrmearúház

ARAD, Str. Eminescu 1. Vadász-kürt szálló épülete.

Női kabátok, retikülök

nagy választékban,
Legújabb modellek!

LYONE divatárúház

ARAD, Neuman-palota.

Ha még nem tagja a Mercurnak, jelentkezék az Aradi Iparosok Hitelszövetkezetében, ARAD, Strada Bratianu 18.